

OSMANLI DEVRİNDE VİZE SANCAĞINDAKİ SELÂTİN VE ÜMERA VAKIFLARI (1530-1613)*

Volkan ERTÜRK**

ÖZET

Bu makalede 1530 tarihli Vize sancağı muhasebe-i icmal defteri ile 1613 tarihli Vize sancağı evkaf defterinin verdiği bilgiler çerçevesinde Vize sancağı kazalarında gelir kaynakları bulunan selâtin ve ümera vakıfları incelenmiştir. Bu bağlamda vakıfların takriben 80 yıllık süreçte geçirdiği değişimler ile onların gelir miktarlarında görülen artış ve azalışlar çalışmamızda ortaya konulmaya çalışılmıştır. Vize sancağında kurulan vakıflar sayesinde sancağın sosyal ve ekonomik olarak geliştiği ve buna müteakip, kurulan bu vakıflar sayesinde bölgenin şehirleşmesini tamamladığı bilinmektedir. İstanbul ile Balkanlar arasında önemli bir köprü vazifesi gören Vize bölgesi, kısa bir sürede sultanlar, üst düzey devlet ricali ve halktan hayır sahiplerinin tahsis ettiği vakıflar sayesinde kurulan imaret siteleri ile Müslüman Türk şehri kimliğine bürünmüştür.

Vize sancağına tabi kazalarda selâtin ve ümera vakıflarına önemli oranda gelir sağlayan karyelerin olduğu çalışmamızda tespit edilmiştir. Şüphesiz ki, Vize bölgesinin imparatorluğun başkenti İstanbul'a çok yakın olması ve bu bölge topraklarının oldukça verimli ve buna bağlı olarak da gelir miktarlarının yüksek olması selâtin ve ümera vakıflarına tabi karyelerin bu bölgede yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Çalışmamızın nihayetinde, Vize sancağındaki selâtin ve ümera vakıflarının sosyo-ekonomik yapı içerisinde oynadığı roller ortaya konulmuştur. Osmanlı devri Vize sancağı vakıflarının hem gelirleri hem de nüfuz ettiği alanlar açısından Osmanlı vakıf uygulamaları içerisinde müstesna bir yer teşkil ettiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vize, selâtin, ümera, vakıf, sancak

SELATIN AND UMERA FOUNDATIONS IN THE DISTRICT OF VIZE DURING THE OTTOMAN EMPIRE (1530-1613)

ABSTRACT

This study examined *selatin* foundations (the foundations established by sultans) and *umera* foundations (the foundations established by emirs), which had sources of income in the townships of Vize district, within the bounds of possibility provided by the

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir

** Yrd. Doç. Dr. Namık Kemal Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Tarih Böl. , El-mek: volkanerturk@mynet.com

accounting summary book of Vize district dated 1530 and the book of foundations of Vize district dated 1613. The changes experienced by these foundations as well as the increases and decreases in their sources of income in approximately 80-year period were revealed in this study. It is known that the foundations established made a great contribution to the social and economic development of Vize district, and enabled the urbanization of that region. Standing as a bridge between Istanbul and the Balkans, Vize region changed into a Muslim-Turkish city with the alms houses created by the foundations established by sultans, state dignitaries, and benefactors among the common people in a short span of time.

This study concluded that there were villages bringing a considerable amount of income to *selatin* and *umera* foundations in townships affiliated to the district of Vize. It is surely beyond doubt that the fact that Vize region was very close to Istanbul, the capital of the empire, and the soils of that region were quite productive and income-generating caused the villages subject to *selatin* and *umera* foundations to become dense in that region. At the end of our study, we tried to elaborate the roles Vize foundations played in socio-economic structure. It is understood that in the Ottoman period Vize foundations had a significant place within the practice of Ottoman foundations with regard to both their revenues and their spheres of influence.

Key Words: Vize, selâtin, ümera, foundation, district

Giriş

Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde bulunan ve günümüzde Kırklareli ilinin hudutları içerisinde yer alan Vize şehrinin tarihi geçmişi antik çağlara kadar gitmektedir. Vize bölgesi üzerinde hâkimiyet sahibi olan en eski kavim Traklardır.¹ Traklar'dan sonra Romalılar, Vize ve çevresini ele geçirmişlerdir.² M.S. 338'de I. Kostantin devrinde Bizans yönetimine geçen Vize şehri Osmanlı sultanı I. Murad'ın isteği üzerine Mihaloğlu tarafından 1368'de fethedilmiştir.³ Çalışmalarında Osmanlı kroniklerini yabancı kaynaklarla mukayeseli olarak kullanan Halil İnalcık, Vize şehrinin fethinin 1369 baharında gerçekleşmiş olması gerektiğini ifade etmektedir.⁴

Osmanlı Devleti'nin Vize şehrini fethetmesinden sonra bölgede yeni bir idari yapılanmaya gidilmiştir. Rumeli Beylerbeyliğine bağlı bir sancak olarak tesis edilen Vize Sancağı, Gelibolu'dan sonra Rumeli eyaletinde ikinci sancak merkezi olmuştur. Doğu Trakyanın Osmanlı Devleti tarafından tamamen fethedilmesinden sonra bölge, yeni idari taksimatta Vize, Kırkkilise ve Çirmen olmak üzere üç sancağa ayrılmıştır.⁵ Coğrafi, stratejik ve askeri olarak önemli bir konumda olan

¹ Mehmet Akif Ceylan, "Vize'de (Kırklareli) Yerleşmenin Gelişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, İstanbul 2011, s. 53-54.

² Kadir Öztürk, *Bütününle Vize Tarihi, Coğrafyası ve Turistik Önemi*, İstanbul 1959, s. 23-25.

³ Hoca Sadettin Efendi, *Tacü't Tevarih I*, (haz. İsmet Parmaksızoğlu), Ankara 1999, s. 136-137.

⁴ Halil İnalcık'a göre, "770/1369 kışında Sultan Edirne sarayında kalır. 770/1369 baharında Sultan Bizans'a karşı yeniden harekâta geçerek Trakya'da Istranca (bugün Yıldız) dağları eteğinde önemli Pınarhisar, Kırkkilise ve Vize kalelerini ele geçirir. Kırkkilise karşı koyduğu için savaşan Rum askerini kılıçtan geçirir. Sultan Kırkkilise'yi kuşatırken Mihaloğlu doğuda Vize kalesi üzerine gider. Pınarhisar ve Kırkkilise'nin teslim olmaları üzerine Sultan Vize üzerine gelir. Bir ay direnen kale sonunda teslim olur.", Halil İnalcık, "Polunya (Apollunia)- Tanrı-Yıktdığı Osmanlı Rumeli Fetihleri Kronolojisinde Düzeltmeler", *Prof. Dr. Mübahat S. Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul 2006, s. 49-50.

⁵ M. Tayyib Gökbilgin, *XV-XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livası*, İstanbul 1952, s. 6-7.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

Vize sancağı, İstanbul'un en önemli müdafaa hatlarından birini oluşturduğu gibi Rumeli fetihleri için bir karargâh vazifesi de görmekteydi.

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterine göre Vize livası; Vize, Pınarhisar, Kırkkilise, Hayrabolu, Babaeskisi, Bergoz, Çorlu, Silivri, Hasha-i İstanbul kazaları ile Hatunili nahiyesinden oluşmaktadır.⁶ 1539 tarihli Vize livası ve köylerinin nüfus ve hâsılata dair bilgi veren mufassal defterin baş sayfasında, yine 1530 tarihli defterde olduğu gibi 9 kaza ve 1 nahie kayıtlıdır.⁷ 1568 tarihli timar icmal defterinde ise yukarıda yazılan kazalara Hasköy kazası da eklenmiştir.⁸ 1613 tarihli evkaf defterinde ise Vize livası kayıt sırasına göre Vize, Hatunili, Pınarhisar, Bergoz, Hayrabolu, Çorlu, Silivri, Babaeski, Havass-ı Mahmud Paşa ve Kırkkilise kazalarından müteşekkildir.⁹

Vize sancağı vakıflarını ele aldığımız bu çalışmada sancağın merkez kazası olan Vize dâhil olmak üzere toplam 10 kazada kayıtlı olan vakıflar tetkik edilmiştir. Bu çalışmada 1530 tarihli muhasebe-i icmal defterindeki kayıtlar ile 1613 tarihli evkaf defterindeki kayıtlar esas alınmıştır. Sancaktaki vakıfları selâtin vakıfları, ümerâ vakıfları ve âmme vakıfları olmak üzere üç guruba ayırmak mümkündür.

Osmanlı Devleti'nde Vakıf Kurumu

Vakıf, kelime olarak durdurmak, alıkoymak anlamına gelmektedir. Hukuki bir akid olan vakıf, insanın taşınır veya taşınmaz mülk veya emlakını Allah'a yakın olmak amacıyla dinî, hayrî ve sosyal bir gaye için ebediyen bağışlamasıdır.¹⁰ Bir başka deyişle vakıf, insanın yaratılışında var olan dayanışma ve iyilik yapma duygusunu hukuki statüye kavuşturarak, ona süreklilik sağlayan tüzel kişiliğe sahip hukuki ve sosyal bir kurumdur.¹¹

Osmanlı Devleti ile birlikte sistem ve uygulama sahası bakımından altın çağını yaşayan vakıf kurumu devletin hâkimiyeti müddetince imparatorluğun ulaştığı sınırlar dâhilinde yüzyıllar boyu topluma hizmet etmiştir. Osmanlı toplumunda vakıf kuran ilk padişah olan Orhan Gazi ile başlayan vakıf kurma faaliyetine¹² en alt tabakadan en üst tabakaya kadar her kesimden insan, gücü nispetinde katkıda bulunmuştur. Osmanlı Devleti'nde kurulan çok sayıdaki vakıftan dolayı Osmanlı medeniyeti, vakıf medeniyeti olarak adlandırılmaktadır.¹³

Osmanlı Devleti'nde vakıf müesseselerinin bu derece yaygın olması tabiatıyla sadece padişahların kurdukları vakıflarla olmamıştır. Padişahların yanı sıra sultanlar, vezirler, beylerbeyiler, sancakbeyleri, mahalli beyler ve malî durumu yerinde olan kişiler Allah rızası için

⁶ BOA. TD 370, s. 245-318.

⁷ BOA. TD 194, s. 1.

⁸ TK. KKA. TD 310, s. 2.

⁹ BOA. TD 541, s. 1-464.

¹⁰ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", *İA*, XIII, s. 153-154; Nazif Öztürk, *Menşei ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar*, Ankara 1983, s. 27-30; Ahmed Akgündüz, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, İstanbul 1996, s. 76-78; Ziya Kazıcı, *İslâmî ve Sosyal Açısından Vakıflar*, İstanbul 1985, s. 27-28; Şakir Berki, "Vakıflar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 38/1, Ankara 1981, s. 133; Ömer Hilmi Efendi, *İthâfû'l-Ahlâf fi Ahkâmü'l-Evkâf*, Ankara 1977, s. 13; Bahaeddin Yediyıldız, "Müessese-Toplum Münâbetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumuna ve Vakıf Müessesesi", *VD*, XV, Ankara 1982, s. 25-26.

¹¹ Nazif Öztürk, "Yeni Vakıfların Amaç Kavramları Üzerine Bazı Düşünceler", *VD*, XXV, Ankara 1995, s. 291; Samettin Gündüz-Yunus Aydın, "İslâm'da Vakıf Müessesesi: Selçuklu ve Osmanlılarda Vakıflar", *TDA*, sayı: 164, İstanbul 2006, s. 131-132.

¹² Ali Himmet Berki, "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı", *VD*, V, Ankara 1962, s. 127-129; Orhan Gazi'nin vakfiyesine dair daha ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Gazi Orhan Bey Vakfiyesi", *Bellekten*, V/19, Ankara 1941, s. 277-288.

¹³ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, İstanbul 2003, s.80.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

birçok hayrî kurum kurmuş ve bu kurumların devamlılığını sağlamak için menkul ve gayr-ı menkullerinin bir kısmını vakfetmişlerdir.¹⁴

Şehirlerin kurulması ve gelişmesinde, baskı ve saldırılara karşı korunmasında vakıf sisteminin önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Osmanlı şehirlerinin sosyal ve kültürel hayatında önemli rol oynayan vakıflar, buldukları coğrafyayı ekonomik olarak cazip hale getiren unsurların başında gelmektedir.¹⁵ Vakıflar, Osmanlıların, fethettiği bölgelerdeki yerleşmelerini kolaylaştırdığı gibi buralarda yapılan cami, medrese, tekke, zaviye ve imaretler, bölgenin İslamlaşmasında büyük rol oynamıştır.¹⁶

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın başlarında toprakların 3/5'i dirlik, 1/5'i padişah hasları ve 1/5'i vakıf topraklarıydı.¹⁷ Yine 1527-1528 yılına ait toplam gelirin % 51'i merkezi bütçeye, % 37'si mahalli idareler bütçesine ve % 12'si ise vakıflara aitti.¹⁸ Bu hesaplama dâhil edilmeyen vakıfların kendilerine ait bina, para ve diğer akarlardan elde edilen gelirler de düşünüldüğünde, Osmanlı toplumunda vakıf kurumlarının ekonomik gücü daha iyi anlaşılmaktadır. Eyaletler bazında 1530-1540 yılları arasındaki tahrir kayıtlarına bakılarak vakıfların oranlarını irdelendiğinde Anadolu eyaletinde sağlanan yıllık gelirin % 17'sinin vakıfların elinde olduğu anlaşılmaktadır.¹⁹ Aynı dönemde genel bütçenin Rum vilayetinde % 15,7'si, Şam eyaletinde % 14'ü, Zülkadiriye'de % 5'i, Rumeli'de % 5,4'ünün vakıflara ayrıldığı bilinmektedir.²⁰ Osmanlı Devleti'nde zaman zaman vakıf gelirlerinin toplamı, devlet gelirlerinin üçte biri oranına kadar çıkmış; ülke topraklarının üçte biri de vakıf haline gelmiştir.²¹

İmparatorluğun genelinde olduğu gibi Vize Sancağı dâhilinde kurulan vakıflar sayesinde de sancağın kültürel, sosyal ve ekonomik olarak geliştiği ve bölgenin şehirleşmesini tamamladığı bilinmektedir. Coğrafi olarak İstanbul ile Balkanlar arasında yer alan Vize sancağı kazaları 1368-1369 tarihlerinde Türk idaresine geçtikten sonra, çok kısa bir zaman içinde sultanlar, üst düzey devlet ricali ve halktan hayır sahiplerinin tahsis ettiği vakıflar sayesinde kurulan imaret siteleri ile Müslüman Türk şehri kimliğine bürünmüştür.

Bu bölgede, imparatorluğun diğer bölgelerine göre daha çok, selâtin ve ümera vakıflarına gelir sağlayan vakıf köylerinin bulunmasının birçok sebebi vardı. Özellikle burası başkent İstanbul'a çok yakındı. Vakıf gelirlerinin toplanması ve vakıf köylerinin kontrolü için bu durum önem arz etmekteydi. Yine, bölge topraklarının verimli olması ve elde edilen ürünlerin ekonomik değerinin yüksek olması buradaki köyleri selâtin ve ümera vakıflarının ilgi alanına sokmaktaydı.

Selâtin vakıflarının idaresinde genellikle sadaret, şeyhülislamlık ve darüssaade ağalığı nezaretleri görülmektedir. Fatih Sultan Mehmed'in, kurmuş olduğu vakıfların nezaretini 868/1463 tarihinde vezir-i âzamlara tevcih etmesi üzerine Sadr-ı Âli Nezâreti kurulmuştur. II. Bayezid ise vakıflarının nezaretini 1506'da şeyhülislamına tevcih etmesi üzerine Şeyhülislam Nezaretini ortaya

¹⁴ Orhan Kılıç, "1571 Tarihli Mufassal Evkaf Tahrir Defterine Göre Erçiş, Bargiri(Muradiye) ve Muş Vakıfları", **OA**, XXIV, İstanbul 2004, s. 243.

¹⁵ Hilmi Ziya Ülken, "Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği", **VD**, IX, Ankara 1971, s. 37.

¹⁶ Mehmet Beşirli, "Vakıf Kurumunun Önemi ve Tokat'ta Hamza Bey Evkafı Üzerine Bazı Bilgiler", **History Studies**, 2/1, 2010, s. 35.

¹⁷ Ömer Lütfi Barkan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Toprak Vakıflarının İdarî Malî Muhtariyet Meselesi", **THTD**, I, İstanbul 1944, s. 15.

¹⁸ Ömer Lütfi Barkan, "H. 933-934(1527-1528) Yılına Âit Bir Malî Bütçe Örneği", **İFM**, XV/1-4, İstanbul 1954, s. 277.

¹⁹ Ömer Lütfi Barkan, "H. 933-934(1527-1528) Yılına Âit Bir Malî Bütçe Örneği", s.268.

²⁰ Ömer Lütfi Barkan, "İmaret Sitelerinin Kuruluş ve İşleyişi", **İFM**, XXIII/1-2, İstanbul 1963, s. 241-242.

²¹ Bahaeddin Yediyıldız, "Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrât Sistemi", **Osmanlı**, V, Ankara 1999, s. 18.

çıkmıştır. Sonraki padişahlardan Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman vakıfların nezaretini yine vezir-i âzamlarına bırakmışlardır.²²

Vize Sancağı Vakıfları

1- Selâtin Vakıfları

1.1. Sultan Mehmed Han Gazi Vakfı:

Vize sancağındaki Vize, Bergoz, Hayrabolu, Çorlu, Silivri, Havass-ı Mahmud Paşa ve Kırkkilise kazalarına tabi köylerden kendisine gelir tahsis edilen vakıfların başında Sultan II. Mehmed vakfi gelmektedir. Vakıf 1530 tarihinde Vize kazasına tabi 9 karyeden 72.992 akçe, 1613 tarihinde 10 karyeden 156.305 akçe gelir elde etmiştir.²³ 1613 tarihinde Bergoz kazasına tabi 1 karyeden 7.952 akçe,²⁴ 1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi 1 karyeden 2.900 akçe, 1613 tarihinde 1 karyeden 3.702 akçe,²⁵ 1530 tarihinde Çorlu kazasının merkez gelirleri ve tabi 3 karyeden 37.430 akçe, 1613 tarihinde Çorlu kazasının merkez gelirlerine ilaveten 3 karye ve 1 mezraadan 73.353 akçe,²⁶ 1530 tarihinde Silivri kazasının merkez gelirleri ve 2 karyenin hâsılı 109.590 akçe, 1613 tarihinde Silivri kazasının merkez gelirleri 2 karye ve çayır gelirlerinden 204.377 akçe,²⁷ 1613 tarihinde Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi 12 karye ve 1 cemaat gelirinden 98.690 akçe,²⁸ 1530 tarihinde Kırkkilise kazasına tabi 25 karye ve 1 cemaat gelirinden 114.859 akçe, 1613 tarihinde 14 karyeden 115.512 akçe²⁹ gelir vakfa aktarılmıştır.

1530 tarihinde Vize sancağındaki Sultan Mehmed Han Gazi vakfının toplam geliri 337.771 akçe olup 1613 tarihinde bu gelir 659.891 akçeye yükselmiştir. Vakfın gelirlerindeki Takribi 80 yıllık süreçteki artış oranı % 95,3'tür. (bkz. Tablo I) Ayrıca Seragin karyesine düşülen bir kayıta³⁰ bu karyeden tahsil edilecek vergi geliri belirtilmiştir.

Vize Sancağındaki Sultan Mehmed Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo I)

VİZE KAZASI					
1530			1613		
		HÂSIL	KARYE ADI		HÂSIL
1	Hasboğa	3.885	1	Hasboğa	4.974
2	Sovucak Deresi	11.710	2	Sovucak Deresi	23.544
3	Seragin	16.442	3	Seragin	43.375
4	Çibhor	6.140	4	Çibhor	17.007
5	Koponos	4.920	5	Koponos	7.940
6	Güvenç	2.979	6	Güvenç	5.814
7	Evrenlü	15.710	7	Evrenlü	13.886
8	Kurbağa Reis	5.756	8	Kurbağa reis	14.706

²² Mustafa Nuri Paşa, *Netayicü'l-Vukuât*, İstanbul 1327, s. 99.

²³ BOA. TD 370, s. 253; BOA. TD 541, s. 14-39.

²⁴ BOA. TD 541, s. 201.

²⁵ BOA. TD 370, s. 283; BOA. TD 541, s. 234.

²⁶ BOA. TD 370, s. 297; BOA. TD 541, s. 282-299.

²⁷ BOA. TD 370, s. 303; BOA. TD 541, s. 334-345.

²⁸ BOA. TD 541, s. 416-427.

²⁹ BOA. TD 370, s. 273-274; BOA. TD 541, s. 446-461.

³⁰ “Karye-i mezburede işlenip satılan arabadan her arabaya iki ve yirmi tahtaya bir akçe ve bir araba pedavraya iki akçe ve kürek yüküne bir akçe virürlerimiş. Giriş ol uslub defter-i cedide kayd olundu.” BOA. TD 541, s. 27.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

9	İspatle	5.480	9	Velice	3.320
			10	Galori	21.739
Toplam		72.992	Toplam		156.305
KIRKKİLİSE KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI		HÂSIL	KARYE ADI		HÂSIL
1	Eriklice	13.606	1	Eriklice	36.377
2	Müsellem	1.260	2	Müsellem	2.586
3	Dolye	2.550	3	Dolye	9.128
4	Koyun Kafiri	15.280	4	Koyun Kafiri	25.972
5	Elmacık	3.434	5	Elmacık	3.993
6	Erikli	1.959	6	Erikli	4.584
7	Ulaşlar	2.516	7	Ulaşlar	4.933
8	Büyük Saruhanlu	3.094	8	Büyük Saruhanlu	3.844
9	Kozcuğaz	6.200	9	Kozcuğaz	12.115
10	Balcılar	568	10	Balcılar	2.000
11	Çeribaşı	2.563	11	Çeribaşı	2.000
12	Eski Polos	16.775	12	Keşürlük	1.355
13	Geredelü-i Büzürk	4.663	13	Küçük Kadı	1.997
14	Bahşiler	2.150	14	Ahmedci	4.628
15	Pusadlu	238			
16	Keremüddin	1.780			
17	Cemaat-i Yörükân-ı Alıç Obası	1.040			
18	Bektaşlu	2.910			
19	Söyler	1.000			
20	Hemşehri	2.300			
21	Kara Hamza	2.220			
22	Hızırçı	5.240			
23	Petre	14.595			
24	Arpacıklar	1275			
25	Tabduk	4243			
26	Küçük Hemşehri	1400			
Toplam		114.859	Toplam		115.512
BERGOZ KAZASI					
1530			1613		
1			1	İspatle	7.952
Toplam		0	Toplam		7.952
HAYRABOLU KAZASI					
1530			1613		
1	Piravca	2.900	1	Piravca	3.702

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

Toplam		2.900	Toplam		3.702
ÇORLU KAZASI					
1530			1613		
1	Çorlu Kazası Merkez Gelirleri	30.000	1	Çorlu Kazası Merkez Gelirleri	50.316
2	Çandu, Papaslık, Eskice Ereğli	7.430	2	Çandu, Papaslık, Eskice Ereğli	21.427
3			3	Danişmendlü Mezraası	1.610
Toplam		37.430	Toplam		73.353
SİLİVRİ KAZASI					
1530			1613		
1	Silivri Kazası Merkez Gelirleri	85.070	1	Silivri Kazası Merkez Gelirleri	151.836
2	Bosnaköy	9.310	2	Bosnaköy	18.710
3	Yapaglu	15.210	3	Yapaglu ve Çayır Geliri	33.831
Toplam		109.590	Toplam		204.377
HAVASS-I MAHMUD PAŞA KAZASI					
1530			1613		
			1	Geredelü-i Büzürk	8.505
			2	Arpacılar	2.364
			3	Bahşiler	4.446
			4	Tabduk	1.963
			5	Cemaat-i Yörükân-ı Aliç Obası	3.031
			6	Keremüddin	5.278
			7	Müsellem	1.660
			8	Söyler	2.076
			9	Kara Hamza	4.685
			10	Eski Polos	27.591
			11	Hızırçı	6.454
			12	Hemşehri	6.155
			13	Petre	24.482
Toplam		0	Toplam		98.690
GENEL TOPLAM		337.771	GENEL TOPLAM		659.891

1.2. Sultan Süleyman Han Vakfı:

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde vakfın kaydı bulunmamaktadır. 1613 tarihli evkaf defterinde ise Vize sancağında, Vize, Hatunili, Pınarhisar, Bergoz, Hayrabolu, Çorlu, Silivri ve Babaeski kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde Vize kazasına tabi 2 karyeden 7.860 akçe gelir kaydedilmiş iken³¹ Hatunili kazasına tabi 1 mezraadan 625 akçe,³² Pınarhisar kazasına tabi 2 mezraadan 6.240 akçe,³³ Bergoz kazasına tabi 4 karyeden 16.981 akçe,³⁴

³¹ BOA. TD 541, s. 64-65.

³² BOA. TD 541, s. 122.

³³ BOA. TD 541, s. 188-189.

³⁴ BOA. TD 541, s. 195-198.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

Hayrabolu kazasına tabi 2 karyeden 13.347 akçe,³⁵ Çorlu kazasına tabi 12 karye ve 6 mezraadan 123.973 akçe,³⁶ Silivri kazasına tabi 1 karyeden 9.986 akçe,³⁷ Babaeski kazasına tabi 1 karyeden 1.489 akçe,³⁸ gelir kaydedilmiştir.

Buna göre 1613 tarihinde Vize sancağındaki 8 kazaya dağılmış 22 karye ve 9 mezraadan müteşekkil gelir kaynakları bulunan Sultan Süleyman Han vakfının toplam geliri 180.501 akçedir. (bkz. TabloII)

Vize Sancağındaki Sultan Süleyman Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo II)

VİZE KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI	HÂSIL		KARYE ADI	HÂSIL	
1			1	Tataran	4.878
2			2	Yenice	2.982
Toplam		0	Toplam		7.860
HATUNİLİ KAZASI					
1530			1613		
1			1	İkizce Mezraası	625
Toplam		0	Toplam		625
PINARHİSAR KAZASI					
1530			1613		
1			1	Hacı Yakublu Mezraası	5.740
2			2	Sevindüklü Mezraası	500
Toplam		0	Toplam		6.240
BERGOZ KAZASI					
1530			1613		
1			1	Uzun Doğan	7.625
2			2	İt Anası	2.754
3			3	Gündüzlü	2.028
4			4	Keskinlü	4.574
Toplam		0	Toplam		16.981
HAYRABOLU KAZASI					
1530			1613		
1			1	Çengerlü	7.963
2			2	Kemaller	5.384
Toplam		0	Toplam		13.347
ÇORLU KAZASI					
1530			1613		
1			1	Gündüzlü	5.474

³⁵ BOA. TD 541, s. 246-248.

³⁶ BOA. TD 541, s. 300-312.

³⁷ BOA. TD 541, s. 367.

³⁸ BOA. TD 541, s. 407.

2			2	Oflazlu	9.271
3			3	Melik Sevindik	7.152
4			4	Paşalı Ağa	13.270
5			5	Kutluca Mezraası	2.245
6			6	Pınarbeyli	7273
7			7	Güvenç Pınarı Mezraası	1.858
8			8	Germiyan	8.360
9			9	Saru İsmail Mezraası	2.968
10			10	Kara Güvendiklü	6.088
11			11	Diyadinlü	4.314
12			12	Tatar Veli Mezraası	850
13			13	Çok Sekban	24.937
14			14	Mestanlı	13.041
15			15	Kınıklı	9.950
16			16	Borugan Mezraası	3.332
17			17	Müsellem Mezraası	1.145
18			18	Kara Halil	2.445
Toplam		0	Toplam		123.973
SİLİVRİ KAZASI					
1530			1613		
1			1	Mahmudlar	9.986
Toplam		0	Toplam		9.986
BABAESKİ KAZASI					
1530			1613		
1			1	Akpınar	1.489
Toplam		0	Toplam		1.489
GENEL TOPLAM		0	GENEL TOPLAM		180.501

1.3. Sultan Murad Han Vakfı:

Vakfa, Vize sancağına bağlı Vize, Bergoz, Hayrabolu ve Babaeski kazasına tabi köylerden gelirler tahsis edilmiştir. Vakfın 1530 tarihinde Vize kazasına tabi 5 karyeden elde ettiği gelir 42.662 akçe, 1613 tarihinde ise 4 karye ve 1 mezraadan 44.261 akçe idi.³⁹ 1530 tarihinde Bergoz kazasında bu vakfa ait gelir kaydedilmezken 1613 tarihinde 2 karyeden 11.940 akçe gelir kaydedilmiştir.⁴⁰ 1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi 1 karyeden 9.763, 1613 tarihinde yine 1 karyeden 21.744 akçe,⁴¹ 1530 tarihinde Babaeski kazasına tabi 2 karyeden 9.247 akçe, 1613 tarihinde 2 karye ve 1 cemaatten vakfa tahsis edilen gelir 18.959 akçe idi.⁴²

1530 tarihinde Vize sancağındaki Sultan Murad Han Gazi vakfının toplam geliri 61.672 akçe olup 1613 tarihinde bu gelir 96.904 akçeye yükselmiştir. Vakfın gelirlerindeki Takribi 80 yıllık süreçteki artış oranı % 57,1'dir. (bkz. Tablo III)

³⁹ BOA. TD 370, s. 253; BOA. TD 541, s. 40-47.

⁴⁰ BOA. TD 541, s. 199-200.

⁴¹ BOA. TD 370, s. 283; BOA. TD 541, s. 232.

⁴² BOA. TD 370, s. 288; BOA. TD 541, s. 404-407.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

Vize Sancağındaki Sultan Murad Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo III)

VİZE KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI	HÂSIL		KARYE ADI	HÂSIL	
1	Hüseyin	2.779	1	Eyneller	4.565
2	Bayezidlü	5.236	2	Bayezidlü	6.084
3	Misince	27.710	3	Misince	28.301
4	Emir Ali	4.896	4	Misinlü Ahisi	2.618
5	Kepek	2.041	5	Hacılar ve Göçerler Mezraası	2.693
Toplam		42.662	Toplam		44.261
BERGOZ KAZASI					
1530			1613		
1			1	Köpek	4.128
2			1	Emir Ali	7.812
Toplam		0	Toplam		11.940
HAYRABOLU KAZASI					
1530			1613		
1	İlahna	9.763	1	İlahna	21.744
Toplam		9.763	Toplam		21.744
BABAESKİ KAZASI					
1530			1613		
1	Mesudlu	3.205	1	Mesudlu	8.295
2	Oruslu	6.042	2	Oruslu	7.405
			3	Cemaat-i Yörükkan	3.259
Toplam		9.247	Toplam		18.959
GENEL TOPLAM		61.672	GENEL TOPLAM		96.904

1.4. Sultan Bayezid Han Vakfı:

Vakfa, Vize sancağı sınırları içerisindeki Hayrabolu ve Silivri kazasına tabi köylerden gelirler tahsis edilmiştir. Buna göre vakıf 1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi 2 karyeden 22.103 akçe, 1613 tarihinde 3 karyeden 57.207 akçe⁴³ gelir elde etmiştir. 1530 tarihinde ise Silivri kazasına tabi 16 karyeden 55.374 akçe, 1613 tarihinde 21 karyeden 131.618 akçe⁴⁴ gelir vakfın adına kaydedilmiştir.

1530 tarihinde Vize sancağındaki Sultan Bayezid Han vakfının toplam geliri 77.477 akçe olup 1613 tarihinde bu gelir 188.825 akçeye yükselmiştir. Vakfın gelirlerindeki Takribi 80 yıllık süreçteki artış oranı % 143,7'dir. (bkz. Tablo IV)

⁴³ BOA. TD 387, s. 283; BOA. TD 541, s. 235-238.

⁴⁴ BOA. TD 387, s. 304; BOA. TD 541, s. 349-364.

Vize Sancağındaki Sultan Bayezid Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo IV)

HAYRABOLU KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI		HÂSIL	KARYE ADI		HÂSIL
1	Çit	12.678	1	Çit	38.696
2	Sırinsılar	9.425	2	Sırinsılar	15.087
3			3	Yörükân-ı Hacı Bayram	3.424
Toplam		22.103	Toplam		57.207
SİLİVRİ KAZASI					
1530			1613		
1	Yeniceköy	3.160	1	Yeniceköy	5.617
2	Bigados	14.679	2	Bigados	22.637
3	Mermercik	2.380	3	Mermercik	10.738
4	Güvençlü	2.640	4	Güvençlü	5.865
5	Emir Ali	6.360	5	Emir Ali	13.280
6	Davudca	4.650	6	Davudca	11.476
7	Güvendiklü	1.500	7	Güvendiklü	4.500
8	Göçeri	1.310	8	Göçeri	2.962
9	Kara Sinanlu	2.820	9	Kara Sinanlu	7.871
10	Çanakçı	1.070	10	Çanakçı	1.720
11	Kara Sakal	1.170	11	Kara Sakal	2.635
12	Kösmerli	1.000	12	Nazır	2.497
13	Paşa Yiğit	2.235	13	İlduzan	2.103
14	Orçunlu	4.490	14	Kılıç	6.462
15	Otamışlu	3.270	15	Akviran	1.112
16	Kalfalı	2.640	16	Saruca Hızır	8.135
17			17	Kara Muradlu	10.179
18			18	Gökçelü	5.700
19			19	İzzüddin	1.065
20			20	Hacı Hamza	2.565
21			21	İlbasan	2.499
Toplam		55.374	Toplam		131.618
GENEL TOPLAM		77.477	GENEL TOPLAM		188.825

1.5. Şehzade Sultan Mehmed Han Vakfı:

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde vakfın kaydı bulunmamaktadır. 1613 tarihli evkaf defterinde Vize sancağında Vize, Pınarhisar, Bergoz, Çorlu ve Silivri kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde Vize kazasına tabi 4 karye ve 1 cemaat gelirinden müteşekkil 23.823 akçelik⁴⁵ gelir vakıf adına kaydedilmiştir. Yine sancağın diğer yerleşim

⁴⁵ BOA. TD 541, s. 73-75.

yerlerinden olan Pınarhisar kazasına tabi 1 karyeden 9.568 akçe,⁴⁶ Bergoz kazasına tabi 2 karyeden 19.392 akçe,⁴⁷ Çorlu kazasına tabi 8 karye ve 1 mezraadan 63.373 akçe⁴⁸ Silivri kazasına bağlı 10 karyeden 34.917⁴⁹ akçelik gelir vakıf hesabına kayıt altına alınmıştır.

1613 tarihinde Vize sancağındaki 5 kazaya dağılmış 25 karye, 1 cemaat geliri ve 1 mezraadan müteşekkil gelir kaynakları bulunan Şehzade Sultan Mehmed Han vakfının toplam geliri 151.073 akçedir. (bkz. Tablo V)

Vize Sancağındaki Şehzade Sultan Mehmed Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo V)

VİZE KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI	HÂSIL		KARYE ADI	HÂSIL	
1			1	Gökdepeler	1.607
2			2	Mezidlü	1.744
3			3	Aşağı kurtulmuş	2.062
4			4	Çavuşlu ve Aydınlu	15.515
5			5	Akçakoyunlu Cemaati	2.895
Toplam		0	Toplam		23.823
PINARHİSAR KAZASI					
1530			1613		
1			1	Bedirci	9.568
Toplam		0	Toplam		9.568
BERGOZ KAZASI					
1530			1613		
1			1	Kuruçalı	7.287
2			2	Musa Şeyhlü	12.105
Toplam		0	Toplam		19.392
ÇORLU KAZASI					
1530			1613		
1			1	Hacı Muradlu	7.846
2			2	Yörgüçlü	6.910
3			3	İnebeyi	6.232
4			4	Pınarbeyli	7.296
5			5	İsaca	3.988
6			6	Çengerlü	16.124
7			7	Yörükan	4.825
8			8	Tatar Veli	4.940
9			9	Tatar Mezraası	5.212
Toplam		0	Toplam		63.373

⁴⁶ BOA. TD 541, s. 187.

⁴⁷ BOA. TD 541, s. 202-203.

⁴⁸ BOA. TD 541, s. 313-319.

⁴⁹ BOA. TD 541, s. 369-375.

SİLİVRİ KAZASI					
1530			1613		
1			1	İt viranı	7.659
2			2	Tahir Fakih	4.958
3			3	Depe Viran	3.053
4			4	Musa	235
5			5	Ayazma	2.519
6			6	Gölbaşı	3.600
7			7	Hisarbeyli	4.572
8			8	Hırvatlar	2.865
9			9	Hapazlıyan	1.986
10			10	Çaylu	3.470
Toplam			Toplam		34.917
GENEL TOPLAM			GENEL TOPLAM		151.073
			0		

1.6. Sultan Selim Han Vakfı:

Vakfa, sancağın Vize ve Hayrabolu kazasına tabi köylerinden gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Vize kazasına tabi 3 karyeden 17.942 akçe, 1613 tarihinde 3 karyeden 28.326⁵⁰ akçe gelir kaydedilmiştir. 1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi 3 karyeden 12.419 akçe, 1613 tarihinde 4 karyeden 31.113 akçe⁵¹ geliri bulunmaktadır.

1530 tarihinde Vize sancağındaki Sultan Selim vakfının toplam geliri 30.361 akçe olup 1613 tarihinde bu gelir 59.439 akçeye yükselmiştir. Vakfın gelirlerinde Takribi 80 yıllık süreçteki artış oranı % 95,7'dir. (bkz. Tablo VI) Ayrıca Ayo Pavli karyesine düşülen bir kayıta⁵²bu karyeden alınan ağaç ürünlerinden alınan vergiler ifade edilmiştir.

Vize Sancağındaki Sultan Selim Han Vakfı Gelir Kaynakları (Tablo VI)

VİZE KAZASI					
1530			1613		
KARYE ADI	HÂSIL		KARYE ADI	HÂSIL	
1	Ayo Pavli	9.900	1	Ayo Pavli	16.899
2	İğdir Fakih	4.499	2	Ayo Yani	8.957
3	Tatarlar	3.543	3	Pinaye	2.470
Toplam		17.942	Toplam		28.326
HAYRABOLU KAZASI					
1530			1613		
1	Oraylu	3.950	1	Oraylu	9.162
2	Taylanlu	5.268	2	Taylanlu	10.390
3	Emirhanlu	3.201	3	Emirhanlu	-----

⁵⁰ BOA. TD 370, s. 254; BOA. TD 541, s. 68-70.

⁵¹ BOA. TD 370, s. 283; BOA. TD 541, s. 238-240.

⁵² “Karye-i mezburede satılan pedavradan ve tahta ve taban ve mertek ve gayri ağaç keresteden her yüz akçeden on akçe alınmış imiş, girü vech-i meşruh üzere alına deyü defter-i cedide kayd olundu. Sınur-ı karye-i mezburenin nehr tarafında olan tarlaları vakfındır. Dereden yukarı olan Balkan tarafında olan mezranın arazisi Balçıkhisarı timarıdır.” BOA. TD 541, s. 70.

4		4	Cemaat-i Yörükân	11.561
Toplam		12.419	Toplam	
GENEL TOPLAM		30.361	GENEL TOPLAM	
			31.113	
			59.439	

1.7. Sultan Süleyman Han Validesi Vakfı:

Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan'ın türbesi için kurduğu vakıftır. Adına 1613 tarihindeki evkaf kaydında rastladığımız vakfın, Vize kazasına tabi Midye karyesinin 81.750 akçelik hâsılı ile iskele mukataası ve gümrük resmi olan 20.000 akçelik⁵³ geliri mevcuttur. Midye karyesinin 1 müslüman 16 gayrimüslim mahallesi kaydedilmiştir. Söz konusu tarihte ilgili kayıtlarda yine Midye karyesinde bir kale olduğu ve Midye'ye deniz yoluyla getirilen ürünlerden ne kadar vergi alınacağına dair bilgi de bulunmaktadır.⁵⁴

1.8. Hazret-i Eyyûb Sultan Vakfı:

Vize sancağı sınırları içerisinde Vize, Kırkkilise ve Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Vize kazasına tabi Tatarlar karyesinden 7.710 akçe, 1613 tarihinde ise yine Tatarlar karyesi hâsılı 11.453 akçe⁵⁵ gelir kaydedilmiştir. 1530 tarihinde vakfa Kırkkilise kazasına tabi Halil Fakih karyesinden 800 akçe,⁵⁶ 1613 tarihinde Havass-ı Mahmud Paşa kazasına bağlanan yine Halil Fakih mezrasından 1266 akçe,⁵⁷ gelir kaydedilmiştir.

1.9. Valide-i Hazret-i Padişah-ı Âlem-Penah Vakfı:

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde vakfın kaydı bulunmamaktadır. 1613 tarihli evkaf defterinde ise Vize sancağı sınırları içerisinde Hatunili, Pınarhisar ve Çorlu kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir.

1613 tarihinde Çorlu kazasına tabi Umurcu karyesi 8.293 akçe,⁵⁸ Pınarhisar kazasına tabi Sarmaşık karyesi 2.142 akçe,⁵⁹ Hatunili kazasına tabi karyelerden Çerilka 3.299 akçe, Mahmud 890 akçe, Korcu 2.304 akçe, Ömerler 1.975 akçe, Malo 1.925 akçe, Aksulu 882 akçe, Gökdepe 1.619 akçe, Çaylak 2.634 akçe, Musaiçi 1.075 akçe, Akpınar 850 akçe⁶⁰ olmak üzere toplam 10 karyeden 17.453 akçe gelir kaydedilmiştir. Bu vakfa 1613 tarihinde 3 kazaya tabi 12 karyeden toplam 27.888 akçe hâsıl kayıtlıdır.

1.10. Şehzâdegân Türbesi Vakfı:

1613 tarihinde kaydına rastladığımız vakfın bu tarihte Vize sancağının Hayrabolu kazasına tabi karyelerinden gelirleri mevcuttur. Buna göre vakfın Nusretli 11.210, Emir Yakub 5.895, Galeve 9.705, Hacet Ağa 8.788 ve İzverlü karyesi 5.178 akçe⁶¹ olmak üzere toplamda 40.776 akçelik geliri bulunmaktadır.

⁵³ BOA. TD 541, s. 48.

⁵⁴ “Zikr olunan karyede kal'a olub kadim-ül eyyâmdan kapularından çıkandan ve girenden resm alınurmuş, iskelesinde eğer galledir ve eğer şıradır gemi ile geliüb taşra çıkıldıkda at yükünden birer akçe ve arabadan dörder akçe bâc otuz yıldan berü alınugelüb ve her sıra fuçısından onbeş akçe alınugelmiş...” BOA. TD 541, s. 62.

⁵⁵ BOA. TD 370, s. 253; BOA. TD 541, s. 4.

⁵⁶ BOA. TD 370, s. 274.

⁵⁷ BOA. TD 541, s. 440.

⁵⁸ BOA. TD 541, s. 323.

⁵⁹ BOA. TD 541, s. 193.

⁶⁰ BOA. TD 541, s.122-128.

⁶¹ BOA. TD 541, s. 243-246.

2- Ümera Vakıfları

2.1. Ayas Paşa Vakfı:

1530 tarihli defterde Vize sancağına tabi vize kazasının 6 köy ve iki mezrası Ayas Paşa'ya mülk olarak yazılmıştır. Danişmendlü 1000, Dumanluca 900, Çaylular 600, Pınarıç 300, Üsküdar mezrası 300, Ali veled-i Bahşayış 400 ve Üsküdar karyesi 1500 akçe olmak üzere toplamda 5.000 akçelik⁶² gelir Ayas Paşa'nın mülkü olarak kayıtlıdır.

1613 tarihli defterde ise Ayas Paşa mülklerinin vakfa dönüştürüldüğü görülmektedir. Vize kazasına tabi 13 karye ve 1 mezraadan bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. Vakfın, Küreci 2.527, Danişmendlü 2.739, Güvendiklü 924, Dumanluca 2.125, Çaylular 899, Pınarıç 310, Yarımca 240, Doğancı 419, Kuşkaya 3.685, Ayvacık 1.798, Kovacık 629, Dışbudak 790, Yenice 795 ve Üsküdar mezrası 300 akçe⁶³ olmak üzere toplamda 18.180 akçelik geliri bulunmaktadır.

2.2. İskender Paşa Vakfı:

1530 tarihli defterde Vize sancağına tabi Vize kazasının 4 karyesi İskender Paşa'ya mülk olarak yazılmıştır. Karapürçek 4.212, küçüköy 5.025, Çakıllu ve Enbiyalı 5.243, Çiftlik 4.250 akçe olmak üzere toplamda 18.730 akçelik⁶⁴ gelir İskender Paşa'nın mülkü olarak kayıtlıdır.

1613 tarihli defterde ise İskender Paşa mülklerinin vakfa dönüştürüldüğü görülmektedir. Vize kazasına tabi 4 karyeden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. Karapürçek 5.230, Kiçi 5.308, Çakıllu ve Enbiyalı 6.265, Çiftlik 3.670 akçe⁶⁵ olmak üzere toplamda 20.473 akçe gelir vakıf hesabına kayıt altına alınmıştır.

2.3. Sinan Paşa Vakfı:

1530 tarihli defterde Filori karyesinin 17.782 akçelik⁶⁶ geliri Sinan Paşa mülkü olarak kayıtlıdır. 1613 tarihli defterde ise Sinan Paşa mülkünün vakfa dönüştürüldüğü görülmektedir. Vize kazasına tabi Filori karyesinin 25.323 akçelik⁶⁷ geliri vakfa tahsis edilmiştir.

2.4. Mustafa Paşa Vakfı:

Vize sancağı sınırları içerisinde Vize ve Hayrabolu kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir.⁶⁸ 1530 tarihinde Vize kazasına tabi Uğurlu 1.921, Sofular 2.141, Aruk Nasuh 2.919 akçe⁶⁹ olmak üzere toplamda 6.981 akçelik meblağ vakfa gelir olarak kaydedilmiştir. 1613 tarihinde ise Uğurlu 2.226, Sofular 3.418, Aruk Nasuh 5.480 akçe⁷⁰ olmak üzere toplamda 11.124 akçe gelir kaydı mevcuttur. 1530 tarihli Muhasebe-i icmal defterinde Hayrabolu kazasından vakfa gelir kaydı mevcut değilken 1613 tarihli evkaf defterinde Hayrabolu kazasına tabi Karaca Kulaguz karyesinin 10.053 akçelik⁷¹ geliri Mustafa Paşa Vakfına bağlanmıştır.

⁶² BOA. TD 387, s. 256.

⁶³ BOA. TD 541, s. 86-96.

⁶⁴ BOA. TD 387, s. 256.

⁶⁵ BOA. TD 541, s. 81-85.

⁶⁶ BOA. TD 387, s. 256.

⁶⁷ BOA. TD 541, s. 101.

⁶⁸ Bu vakıfla alakalı deftere düşülen bir kayıta “ vakf-ı merhum Mustafa Paşa zikr olan Uğurlu nam-ı diğer Pınarbaşı, Sofular ve Aruk Nasuh ve Hayrabolu kazasında Karaca Kulaguz nam dört pare karyeleri cümle hududı ve sınırı ve yavas ve kaçkünü beytü'l mâli ve mâl-ı gaib mâl-ı mefkudu ve resm-i arus ve cürm-i cinayet ve bad-i hevası ve resm-i ganem ve gallatı ve tayyârâtı ve sair mahsulâtı ve baki müteveccihatı bilcümle hukuk-ı şeriyye ve amme-i rüsüm-ı örfiyyeleri ile müşârünileyh merhum Mustafa Paşa'ya mülkiyet üzere merhum-ı mağfur Sultan Bayezid Han aleyh-irrahmeti vel-gufran virdükten sonra mahruse-i İstanbul'da olan imaretine ve cami-i şerifine vakf idüp..” BOA. TD 541, s. 78.

⁶⁹ BOA. TD 387, s. 254.

⁷⁰ BOA. TD 541, s. 78-79.

⁷¹ BOA. TD 541, s. 251.

2.5. Vezir-i Âzam Mehmed Paşa Vakfı:

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde bu vakfın kaydı yoktur. 1613 tarihli evkaf defterinde Babaeski, Bergoz ve Hatunili kazalarından bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. Babaeski kazasına tabi Küçük İlyaslu karyesinden 3000 akçe⁷², Hatunili kazasına tabi Akyazılı karyesinden 3450 akçe,⁷³ Bergoz kazasına tabi Sinanlı 6.000, Oraylı 1.200, İslava 1.200 ve Saruhanlı karyesinden 3.000 akçe, araba pazarından 5.200 akçe olmak üzere toplamda 16.600 akçe⁷⁴ Mehmed Paşa vakfına gelir olarak tahsis edilmiştir. Bu üç kazadan vakfa tahsis edilen toplam gelir 23.050 akçedir.

2.6. Rüstem Paşa Vakfı:

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde bu vakfın kaydı yoktur. 1613 tarihli evkaf defterinde Pınarhisar, Bergoz ve Hayrabolu kazalarından bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. Pınarhisar kazasına tabi Kayacık 4.150, Kışlak 4.035 ve Yaylak karyesinden 3.090 akçe⁷⁵ olmak üzere toplamda 11.275 akçe gelir kaydedilmiştir. Bergoz kazasına tabi Durıbeyli 7.947 ve Büyük Karışdırın karyesinden 13.410 akçe⁷⁶ olmak üzere toplamda 21.357 akçe, Hayrabolu kazasına tabi Dolama mezrasından 600 akçe, Şah Melek 11.459 ve Çiftlik-i Subaşı karyesinden 5.105⁷⁷ akçe olmak üzere toplamda 17.164 akçe geliri olan vakfın bahsedilen üç kazadaki toplam geliri 49.796 akçedir.

2.7. Mahmud Paşa Vakfı:

Vize sancağında Silivri, Hayrabolu ve Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Silivri kazasına tabi Çil Viranı, İlbasan, Bosna ve Mertenek karyelerinin 80.000 akçelik⁷⁸ geliri bu vakfa tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde ise Silivri'ye tabi Çatalca merkez geliri 77.909, Hasan 31.840, Mertenek 10.892 ve İlbasan karyesi 3.439⁷⁹ olmak üzere toplamda 124.080 akçelik geliri vakıf adına kayıt altına alınmıştır.

1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi Çene karyesinin 31.072 akçelik⁸⁰ geliri, 1613 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi Çene 30.104, Kabacağağaç karyesi 8.217 akçe olmak üzere toplamda 38.321 akçe⁸¹ hâsil vakfın gelirleri arasındadır. 1530 tarihinde Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi Hasköy karyesinin merkez geliri 30.635, Osmanlı 4.685, Kızılca Kulaguz 3.420, İnce Halil 1.804, Süleoğlu 2.330, Arpaçlı 3.035, Sekban 2.440, Hacı Kayaoğlu 1.670 ve Rahmanlar karyesi 1.300 akçe olmak üzere toplamda 51.319 akçe⁸² 1613 tarihinde Hasköy karyesinin merkez geliri 43.422, İnce Halil 5.614, Osmanlı 7.021, Kemaller 1.200, Arpaçlı 3.652, Kızılca Kulaguzlu 5.403, Sekban 2.112 ve Hacı Kayaoğlu 1.877⁸³ akçe olmak üzere toplamda 70.301 akçe bu vakfa gelir olarak kaydedilmiştir. 1530 tarihinde 3 kazadan toplamda 162.391 akçe, 1613 tarihinde yine 3 kazadan toplamda 232.702 akçe Mahmud Paşa Vakfına gelir olarak yazılmıştır. Takribi 80 yıllık süreçte vakfın gelirlerinde % 43,3'tür.

⁷² BOA. TD 541, s. 412.

⁷³ BOA. TD 541, s. 130.

⁷⁴ BOA. TD 541, s. 218-229.

⁷⁵ BOA. TD 541, s. 190-192.

⁷⁶ BOA. TD 541, s. 204.

⁷⁷ BOA. TD 541, s. 258-259.

⁷⁸ BOA. TD 370, s. 306.

⁷⁹ BOA. TD 541, s. 378-389.

⁸⁰ BOA. TD 370, s. 283.

⁸¹ BOA. TD 541, s. 254-256.

⁸² BOA. TD 370, s. 274-275.

⁸³ BOA. TD 541, s. 431-439.

2.8. Piri Mehmed Paşa Vakfı:

Vize sancağında Silivri, Hayrabolu ve Bergoz kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Hayrabolu kazasına tabi oklagulu karyesinden 6.240 akçe⁸⁴ gelir bu vakfa kaydedilmiştir. 1613 tarihinde Bergoz kazasına bağlanan Oklagulu karyesinin 10.512 akçelik⁸⁵ geliri ve Silivri kazasına tabi Şah Durı karyesinin 13.830 akçelik⁸⁶ geliri olmak üzere toplamda 24.342 akçelik gelir bu vakfa tahsis edilmiştir.

2.9. Ali Paşa Vakfı:

Vize sancağında Vize, Silivri ve Babaeski kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir 1530 tarihinde Vize kazasına tabi Düğünci karyesinin 5.742 akçe⁸⁷ geliri ile Silivri kazasına tabi kılıçlı 4.360 ve Akviran karyesi 6.280 akçe⁸⁸ olmak üzere toplamda 16.382 akçe bu vakfa tahsis edilmiştir.

1613 tarihinde Babaeski kazasına tabi Doğancılı karyesinin 9.980 akçe⁸⁹ geliri ile Silivri kazasına tabi Kılıçlı 6.386 ve Akviran karyesinin 11.294 akçe⁹⁰ olmak üzere toplamda 17.680 akçelik geliri Ali Paşa vakfına tahsis edilmiştir. Bu vakfın 1530 tarihindeki toplam geliri 16.382 akçe iken 1613 tarihinde bu gelir 27.660 akçeye yükselmiştir. Takribi 80 yıllık süreçte vakfın gelirlerinde % 68,8'lik bir artış yaşanmıştır.

2.10. Kasım Paşa Vakfı:

Vize sancağında Hayrabolu kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Temrezli 6.400 ve Çırakçı 3.810 akçe⁹¹ olmak üzere toplamda 10.210 akçe gelir tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde ise yine aynı köylerden Temrezli 10.808, Çırakçı 5.840 akçe⁹² olmak üzere toplamda 16.648 akçe vakfa gelir kaydedilmiştir. Takribi 80 yıllık süreçte vakfın gelirlerinde % 63'lük bir artış yaşanmıştır.

2.11. Ahmed Paşa Vakfı:

Vize sancağında Çorlu ve Kırkkilise kazasına tabi köylerden vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Çorlu kazasına tabi Türkmenlü 10.442, Kaba Kulaguz 4.610, Melik Sevindik 3.460, Osmanlı 500, Müsellem Yeri karyesi 200 akçe⁹³ olmak üzere toplamda 19.212 akçelik gelir vakfa tahsis edilmiştir. Yine aynı tarihte Kırkkilise kazasına tabi Üçpınar karyesinin 1114 akçelik⁹⁴ geliri de vakfın gelirleri arasındadır. Bu tarihte iki kazadan müteşekkil vakfın toplam geliri 20.326 akçedir.

2.12. Süleyman Paşa Vakfı:

1613 tarihli evkaf defterinde kaydı bulunmayan vakfın 1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinde Kırkkilise ve Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi köylerde gelirleri bulunmaktadır. 1530 tarihinde Kırkkilise kazasına tabi Vildancık karyesinin 6.402 akçelik⁹⁵ geliri vakfa bağlanmıştır. Yine aynı tarihte Havass- Mahmud Paşa kazasına tabi Balagay mezrası 1.364,

⁸⁴ BOA. TD 370, s. 283.

⁸⁵ BOA. TD 541, s. 211.

⁸⁶ BOA. TD 541, s. 377.

⁸⁷ BOA. TD 370, s. 255.

⁸⁸ BOA. TD 370, s. 305.

⁸⁹ BOA. TD 541, s. 408.

⁹⁰ BOA. TD 541, s. 390.

⁹¹ BOA. TD 370, s. 283.

⁹² BOA. TD 541, s. 256-260.

⁹³ BOA. TD 370, s. 299.

⁹⁴ BOA. TD 370, s. 275.

⁹⁵ BOA. TD 370, s. 275.

Boyalık karyesi 400, Toros Yiğit karyesi 1.978 ve Vildancık karyesi 6.998 akçe⁹⁶ olmak üzere toplamda 10.740 akçelik gelir Süleyman Paşa vakfına tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde vakfın iki kazaya tabi köylerden müteşekkil toplam geliri 17.142 akçedir.

2.13. Saruca Paşa Vakfı:

Vakfın sadece sancağın Kırkkilise kazasına tabi Asılbeyi karyesinden geliri bulunmaktaydı. 1530 tarihinde Asılbeyi karyesinin 4.245 akçe⁹⁷ geliri, 1613 tarihinde yine aynı karyenin 11.141 akçesi⁹⁸ vakfa gelir olarak tahsis edilmiştir.

2.14. Karaca Paşa Vakfı:

Vize sancağı sınırları içerisinde Kırkkilise kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Kara İvazlu karyesinin 2.203 akçelik⁹⁹ geliri bu vakfa yazılmıştır. 1613 tarihinde Kara İvazlu karyesi 948 akçe, Küçük Ömer karyesi 1.003 akçe¹⁰⁰ olmak üzere toplamda 1.951 akçe Karaca Paşa vakfının gelirleri olarak kayıtlıdır.

2.15. Umur Bey Vakfı:

Vize sancağı dâhilinde Vize kazasına tabi Nayib İlyas¹⁰¹ karyesinin gelirleri bu vakfa tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Nayib İlyas karyesinin 1.345 akçe¹⁰² geliri bu vakfa tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde yine Nayib İlyas karyesinin 2.075 akçe¹⁰³ hâsılı vakfa gelir olarak yazılmıştır.

2.16. Yakub Bey Vakfı:

Vize kazasına tabi Emiroğlu Çiftliği karyesi gelirleri bu vakfa tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Emiroğlu Çiftliği karyesinin 1.500 akçelik¹⁰⁴ geliri vakfa kaydedilmiştir. 1613 tarihinde yine aynı karyenin 1.440 akçelik¹⁰⁵ geliri Yakub Bey vakfı geliri olarak yazılmıştır.

2.17. Elvan Bey Vakfı:

Vize kazasına tabi Yalnızca Ziyaret karyesi gelirleri bu vakfa tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Yalnızca Ziyaret karyesinin 4.434 akçelik¹⁰⁶ geliri vakfa kaydedilmiştir. 1613 tarihinde yine aynı karyenin 7.851 akçelik¹⁰⁷ geliri Elvan Bey vakfı geliri olarak yazılmıştır.

2.18. Gazi Mihal Bey Vakfı:

1530 tarihinde Vize Sancağı sınırları içerisinde Pınarhisar kazasının merkez gelirleri ve 13 karyeden müteşekkil gelirler bu vakfa tahsis edilmiştir. Merkez gelirleri 11.710 akçe, Poryalu 1.799, Öyüceklü 2.039, Küçük Gerede 2.193, Büyük Gerede 1.855, Safa Şeyh 1.608, Ali Bey 2.501, Rum Beyli 1.948, Manastır 654, Sazara 9.425, Edüğe 6.394, Yeniceköy 11.244, Edüğe-i Diğer 2.010 ve Galovri 2.520 akçe¹⁰⁸ olmak üzere toplamda 69.610 akçe Gazi Mihal Bey vakfına gelir olarak kaydedilmiştir.

⁹⁶ BOA. TD 370, s. 442-444.

⁹⁷ BOA. TD 370, s. 275.

⁹⁸ BOA. TD 541, s. 462.

⁹⁹ BOA. TD 370, s. 275.

¹⁰⁰ BOA. TD 541, s. 463.

¹⁰¹ “*Defter-i atikde on altı hane olub yol üzerinde olmağın reâyâsı perâkende olub hâli-ez reaya kayd olunub bilfiil Seyyid Mehmed nam kimesne berât-ı padişahi ile mutasarrıftır.*” BOA. TD 541, s. 111.

¹⁰² BOA. TD 370, s. 255.

¹⁰³ BOA. TD 541, s. 111.

¹⁰⁴ BOA. TD 370, s. 255.

¹⁰⁵ BOA. TD 541, s. 107.

¹⁰⁶ BOA. TD 370, s. 255.

¹⁰⁷ BOA. TD 541, s. 104.

¹⁰⁸ BOA. TD 370, s. 262.

1613 tarihinde ise yine Pınarhisar kazasının merkez gelirleri ve bu kazaya tabi 12 karyenin gelirleri bu vakfa tahsis edilmiştir. Merkez gelirleri 8.744 akçe, Öyüceklü 2.380, Küçük 6.695, Manastır 2.390, Ali Bey 2.300, Yenice 22.110, Poryalu 2.121, Rumbeyli 1.829, Edüğe 13.880, Sazara 18.025, Küçük Gerede 725, Safa Şeyh 317, Büyük Gerede 1.642 akçe¹⁰⁹ olmak üzere toplamda 74.414 akçe Gazi Mihal Bey vakfına gelir olarak yazılmıştır. Vakfın gelirlerinde takribi 80 yıllık süreçte % 6,9'luk bir artış görülmüştür.

2.19. Odabaşı Behruz Ağa Vakfı:

1613 tarihli vakıf defterinde kaydına rastladığımız vakfa bu tarihte Vize kazasına tabi Yenice karyesinin 4.490 akçelik¹¹⁰ geliri tahsis edilmiştir.

2.20. Üveys Bey, Mahmud Bey, Turpaşa Hatun Vakfı:

1530 ve 1613 tarihlerinde Vize kazasına tabi karyelerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Sofular 3.657, Çögenlü 542, İskilülü karyesi 560 akçe¹¹¹ olmak üzere toplamda 4.759 akçe gelir kaydedilmiştir. 1613 tarihinde Sofular 8.420, Çögenlü 1.477, İskilülü mezrası 150, Saru Danişmend çiftliği 1.064, Sarıpınar mezrası 200 akçe¹¹² olmak üzere yekûn 11.311 akçe vakfa gelir yazılmıştır. Takribi 80 yıllık süreçte vakfın gelirlerinde % 137,6'lık bir artış yaşanmıştır.

2.21. Hacı Bey Vakfı:

Vize Sancağı sınırları içerisinde Kırkkilise, Babaeski ve Havass-ı Mahmud Paşa kazasına tabi köylerden bu vakfa gelirler tahsis edilmiştir. 1530 tarihinde Kırkkilise kazasına tabi Keçeli karyesi 705 akçe¹¹³, Babaeski kazasına tabi Cemaat-i Yörükân 4.070 akçe¹¹⁴ olmak üzere toplamda 4.775 akçe gelir tahsis edilmiştir. 1613 tarihinde ise Havass- Mahmud Paşa kazasına tabi Keçeli karyesi 1.868 akçe¹¹⁵, Babaeski kazasına tabi Çilingir karyesi 7.856 akçe, Cemaat-i Yörükân 6.736 akçe¹¹⁶ olmak üzere toplamda 14.592 akçe Hacı Bey vakfına gelir olarak kaydedilmiştir. Takribi 80 yıllık süreçte vakfın gelirlerinde % 205,6'lık bir artış yaşanmıştır.

2.22. Miralem Vakfı:

1530 tarihinde kaydına rastlamadığımız vakfın 1613 tarihinde Bergoz kazasına tabi Eğil karyesinin 12.910 akçelik¹¹⁷ geliri mevcuttur.

2.23. Gazi Hüdavendigâr Vakfı:

1530 tarihinde Kırkkilise kazasına tabi Erkekli karyesinin 662 akçelik¹¹⁸ geliri bu vakfa tahsis edilmiştir.

2.24. Veznedar Sinan Bey Vakfı:

1530 tarihinde Vize kazasına tabi Defterdar Kemal mezrasının 150 akçelik¹¹⁹ geliri bu vakfa tahsis edilmiştir.

¹⁰⁹ BOA. TD 541, s. 134-164.

¹¹⁰ BOA. TD 541, s.105.

¹¹¹ BOA. TD 370, s. 254.

¹¹² BOA. TD 541, s. 10-13.

¹¹³ BOA. TD 370, s. 275.

¹¹⁴ BOA. TD 370, s. 288.

¹¹⁵ BOA. TD 541, s. 440.

¹¹⁶ BOA. TD 541, s. 409-410.

¹¹⁷ BOA. TD 541, s. 212.

¹¹⁸ BOA. TD 370, s. 274.

¹¹⁹ BOA. TD 370, s. 255.

Vize Sancağındaki Selâtin ve Ümera Vakıfları (Tablo VII)

SELÂTİN VAKIFLARI		1530	1613
1	Sultan Mehmed Han Vakfı	337.771	659.891
2	Sultan Süleyman Han Vakfı	x	180.501
3	Sultan Murad Han Vakfı	61.672	96.904
4	Sultan Bayezid Han Vakfı	77.477	188.825
5	Şehzâde Sultan Mehmed Han Vakfı	x	151.073
6	Sultan Selim Han Vakfı	30.361	59.439
7	Sultan Süleyman Han Validesi Vakfı	x	101.750
8	Hazret-i Eyyüb Sultan Vakfı	8.510	12.719
9	Valide-i Hazret-i Padişah-ı Alem Penah Vakfı	x	27.888
10	Şehzâdegân Türbesi Vakfı	x	40.776
TOPLAM		515.791	1.519.776
ÜMERA VAKIFLARI			
1	Ayas Paşa Vakfı	5.000	18.180
2	İskender Paşa Vakfı	18.730	20.473
3	Sinan Paşa Vakfı	17.782	25.323
4	Mustafa Paşa Vakfı	6.981	21.177
5	Vezer-i Azam Mehmed Paşa Vakfı	X	23.050
6	Rüstem Paşa Vakfı	X	49.796
7	Mahmud Paşa Vakfı	162.391	232.702
8	Piri Mehmed Paşa Vakfı	6.240	24.342
9	Ali Paşa Vakfı	10.640	27.660
10	Kasım Paşa Vakfı	10.210	16.648
11	Ahmed Paşa Vakfı	20.326	X
12	Süleyman Paşa Vakfı	17.142	X
13	Saruca Paşa Vakfı	4.245	11.141
14	Karaca Paşa Vakfı	2.203	1.951
15	Umur Bey Vakfı	1.345	2.075
16	Yakub Bey Vakfı	1.500	1.440
17	Elvan Bey Vakfı	4.434	7.851
18	Gazi Mihal Bey Vakfı	69.610	74.414
19	Odabaşı Behruz Ağa Vakfı	X	4.490
20	Üveys ve Mahmud Bey, Turpaşa Hatun Vakfı	4.759	11.311
21	Hacı Bey Vakfı	4.775	14.592
22	Miralem Vakfı	X	12.910
23	Gazi Hüdâvendigâr Vakfı	662	X
24	Veznedar Sinan Bey Vakfı	150	X
TOPLAM		369.125	601.526
GENEL TOPLAM		884.916	2.121.302

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

Sonuç

Osmanlı Devrinde Vize sancağı coğrafi, askeri ve stratejik olarak önemli bir konumda bulunmaktadır. Bununla beraber Vize sancağının imparatorluğun başkenti İstanbul'a yakın olması, sultanların ve üst düzey devlet ricalinin kurmuş oldukları vakıfların gelir kaynaklarını çok rahat kontrol edebileceği bir bölge olması, toprakları verimli ve gelir miktarı yüksek olan karyelere sahip olması, selâtin ve ümera vakıflarına gelir getiren arazilerin bu bölgede yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

1530 tarihli muhasebe-i icmal defterinin verilerine göre Vize sancağında 5 selâtin vakfı ve bu vakıflara ait 515.791 akçelik gelir kayıtlıdır. 1613 tarihli evkaf defterine göre ise 10 selâtin vakfı ve 1.519.776 akçelik gelir bulunmaktaydı. Takribi 80 yıllık süreçte selâtin vakıflarının gelirlerindeki artış % 194,6'dır. 1530 tarihinde 20 ümera vakfından 369.125 akçe gelir kaydedilmiştir. 1613 tarihinde yine 20 ümera vakfından 601.526 akçe gelir kaydı mevcuttur. Buna göre ümera vakıflarının gelirlerinde % 62,9'luk artış yaşanmıştır. Vize sancağı genelinde selâtin ve ümera vakıflarının toplam gelirlerinde bu süreçte yaşanan artış % 139,7'dir.

KAYNAKÇA

1- Arşiv Kaynakları

BOA. Tapu Tahrir Defteri (Muhasebe-i İcmal Defter), Defter No: 370, 1530 (M).

BOA. Tapu Tahrir Defteri (Mufassal Defter), Defter No: 194, 1539 (M).

BOA. Tapu Tahrir Defteri (Evkaf Defteri), Defter No: 541, 1613 (M).

TK. KKA. Tapu Tahrir Defteri (Timar İcmal Defteri), Defter No: 310, 1568 (M).

2- Araştırma ve İncelemeler

AKGÜNDÜZ, Ahmet. İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, İstanbul 1996.

BARKAN, Ömer Lütfi. "H. 933-934(1527-1528) Yılına Âit Bir Malî Bütçe Örneği", İFM, XV/1-4, İstanbul 1954, s. 249-343.

BARKAN, Ömer Lütfi. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Toprak Vakıflarının İdarî Malî Muhtariyet Meselesi", THTD, I, İstanbul 1944, s. 11-25.

BARKAN, Ömer Lütfi. "Şehirlerin Teşekkül ve İnkişafı Tarihi Bakımından Osmanlı İmparatorluğunda İmaret Sitelerinin Kuruluş ve İşleyiş Tarzına Ait Araştırmalar", İFM, XXIII/1-2, İstanbul 1963, s. 239-296.

BERKİ, Ali Himmet. "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı", VD, V, Ankara 1962, s. 127-129.

BERKİ, Şakir. "Vakıflar", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 38/1, Ankara 1981, s. 133-164.

BEŞİRLİ, Mehmet. "Vakıf Kurumunun Önemi ve Tokat'ta Hamza Bey Evkafı Üzerine Bazı Bilgiler", History Studies, 2/1, 2010, s. 32-44.

CEYLAN, Mehmet Akif. "Vize'de (Kırklareli) Yerleşmenin Gelişimi", Marmara Coğrafya Dergisi, 23, İstanbul 2011, s. 53-92.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib. XV-XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livası, İstanbul 1952.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

- GÜNDÜZ, Samettin-AYDIN, Yunus. “İslam’da Vakıf Müessesesi: Selçuklu ve Osmanlılarda Vakıflar”, TDA, sayı: 164, İstanbul 2006, s. 131-138
- HOCA SADETTİN EFENDİ, Tacü’t Tevarih I, (haz. İsmet Parmaksızoğlu), Ankara 1999.
- İNALCIK, Halil. “Polunya (Apollunia)- Tanrı-Yıkdığı Osmanlı Rumeli Fetihleri Kronolojisinde Düzeltmeler”, Prof. Dr. Mübahat S. Kütükoğlu’na Armağan, İstanbul 2006, s. 27-57.
- KAZICI, Ziya. Osmanlı Vakıf Medeniyeti, İstanbul 2003.
- KAZICI, Ziya. İslamî ve Sosyal Açıdan Vakıflar, İstanbul 1985.
- KILIÇ, Orhan. “1571 Tarihli Mufassal Evkaf Tahrir Defterine Göre Erçiş, Bargiri(Muradiye) ve Muş Vakıfları”, OA, XXIV, İstanbul 2004, s. 243-255.
- MUSTAFA NURİ PAŞA, Netayicü’l-Vukuât, II, İstanbul 1327.
- ÖMER HİLMİ EFENDİ, İthâfü’l-Ahlâf fi Ahkâmü’l-Evkâf, Ankara 1977.
- ÖZTÜRK, Kadir. Bütünüyle Vize Tarihi, Coğrafyası ve Turistik Önemi, İstanbul 1959.
- ÖZTÜRK, Nazif. “Yeni Vakıfların Amaç Kavramları Üzerine Bazı Düşünceler”, VD, XXV, Ankara 1995, s. 291-296.
- ÖZTÜRK, Nazif. Menşei ve Tarihî Gelişimi Açısından Vakıflar, Ankara 1983.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. “Gazi Orhan Bey Vakfiyesi”, Belleten, V/19, Ankara 1941, s. 277-288.
- ÜLKEN, Hilmi Ziya. “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği”, VD, IX, Ankara 1971, s. 13-37.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin. “Vakıf”, İA, XIII, s. 153-172.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Müessese-Toplum Münâsebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumunu ve Vakıf Müessesesi”, VD, XV, Ankara 1982, s. 23-53.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin. “Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrât Sistemi”, Osmanlı, V, Ankara 1999, s. 17-33.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/5 Spring 2013

